

Nr 13.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande regleringen för budgetåret 1948/49 av utgifterna under riksstatens trettonde huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslagen till allmänna indragningsstaten, jämte en i ämnet väckt motion.

A. Statliga pensionsväsendet.

1:o) Tjänstepensioneringen m. m. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 1—4 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst ett förslagsanslag av 66 500 000 kronor;

b) till Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor;

c) till Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m. ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor;

d) till Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

2:o) Vadstena krigsmanshuskassa m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen

a) under punkten 5 att dels till Vadstena krigsmanshuskassa för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor, dels ock besluta, att till nämnda anslag skall efter ingången av budgetåret 1948/49 för samma budgetår från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överföras ett belopp av 65 000 kronor;

b) under punkten 6 att till Pensionering av viss flottans gemenskap för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren av herr *Sundberg* jämte två av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 142, vari hemställts, »att riksdagen må besluta, att dyrtidstillägget åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare och till pensionerade båtsmän skall fr. o. m. budgetåret 1948/49 höjas från 150 kronor till 200 kronor.»

Nuvarande bestämmelser angående rätt till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa av annan orsak än sjukdom eller kroppsskada, ådragen i tjänsten, tillkommo genom beslut av 1939 års lagtima riksdag och inneburo en viss uppmjukning av tidigare regler. Enligt dessa bestämmelser gäller för erhållande av dylikt underhåll, att vederbörande kan räkna en anställningstid av minst 18 men under 20 år eller, därest vederbörande styrker sig hava tjänstgjort i sammanlagt minst 400 dagar utöver tid, som åtgått för egen rekryt- och befälsutbildning, en anställningstid av minst 15 men under 18 år. I båda fallen skall vederbörande dessutom styrka sig vara i behövande omständigheter. I fråga om indelt manskap, som tjänat i minst 20 år, gälla tidigare bestämmelser i ämnet.

Underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa utgår, såvitt nu är fråga, med 100 kronor för år till understödstagare, som fyllt 60 år, och med 250 kronor årligen till dem bland understödstagare, som uppnått en ålder av 67 år. Å underhållsbeloppen utgår därjämte till indelta soldater, som varit underbefäl, s. k. korpralstillägg med 60 kronor och vicekorpralstillägg med 30 kronor.

Motsvarande förmåner utgå till båtsmän och marinsoldater i form av pension enligt i stort sett samma regler som de nyssberörda, för indelta vid armén stadgade; dock förekomma icke korprals- och vicekorpralstillägg vid pensionering av marinens indelta manskap.

Utöver förenämnda understödsbelopp äga ifrågavarande understödstagare alltsedan år 1917 tillgodonjuta dyrtidstillägg. Dyrtidstillägget utgick under åren 1918 och 1919 med 175 kronor årligen samt under åren 1920 och 1921 med 200 kronor årligen. Från och med år 1922 har beloppet av detta tillägg utgjort 150 kronor för år.

Utskottet. Utskottet får erinra, att frågan om en förhöjning av dyrtidstillägget åt ifrågavarande understödstagare var föremål för prövning av 1942 års riksdag i anledning av två då väckta likalydande motioner (I: 137 och II: 192). Bland annat med hänsyn till att dyrtidstillägget alltsedan år 1922, trots den därefter under en avsevärd tid inträffade successiva sänkningen av levnadskostnaderna, utgått med oförändrat belopp, fann utskottet det vara betänkligt att i dåvarande läge med stigande levnadskostnadsindex utbygga ifrågavarande dyrtidstillägg. Enligt utskottets mening finge de förmåner, som tillkomme det f. d. indelta manskapet, anses vara i och för sig tillfredsställande, särskilt i betraktande av den obetydliga tjänstgöring, som ålegat manskapet. Utskottet erinrade i detta sammanhang, att riksdagen tidigare vid flera tillfällen uttalat, att underhållsbeloppen med därå belöpande tilläggsförmåner vore i stort sett väl avvägda. Tillika erinrades, att uppbarandet av ifrågavarande underhåll eller pension icke utgjorde hinder för vederbörande att komma i åtnjutande av folkpension. Pensioneringskostnaderna vore också synnerligen betydande. Vid angivna förhållanden fann sig utskottet icke kunna tillstyrka en höjning av dyrtidstilläggen i enlighet med motionärernas förslag. I varje fall syntes frågan härom — med hänsyn till den avsevärda ökning av kostnaderna för ifråga-

varande understödsverksamhet, som ett tillmötesgående av förslaget skulle medföra — böra underställas riksdagen först efter framställning av Kungl. Maj:t. Utskottet trodde sig kunna utgå från att, därest vid en fortsatt mera väsentlig levnadskostnadsstegring förhållandena därtill ansåges föranleda, Kungl. Maj:t inkomme med förslag i ämnet till riksdagen. — Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan att avslå motionerna.

Utskottet hyser alltjämt i princip samma uppfattning beträffande frågan om dyrtidstilläggen åt här ifrågavarande understödstagare, varåt utskottet gav uttryck vid 1942 års riksdag. Emellertid har sedan dess en allmän fördyring av levnadskostnaderna inträtt. Å andra sidan har understödstagarnas försörjningsläge i viss mån blivit förbättrat efter genomförandet av den nya folkpensioneringen. Med hänsyn härtill och till att i nuvarande läge anslagsökningar böra undvikas, är utskottet icke berett att nu förorda en höjning av dyrtidstilläggen. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t tager denna fråga under välvillig omprövning och, om förhållandena därtill giva anledning, till riksdagen inkommer med förslag i ämnet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställningar samt med avslag å motionen II:142, må

a) *dels till Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor;

dels ock besluta, att till nämnda anslag skall efter ingången av budgetåret 1948/49 för samma budgetår från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överföras ett belopp av 65 000 kronor;

b) till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kronor.

3:o) **Familjepensioneringen.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 7 och 8 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 21 500 000 kronor;

b) till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

4:o) **Gemensamma anslag.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 9 och 10 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* ett anslag av 15 000 kronor;

b) till *Diverse pensioner och understöd m. m.* ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

5:o) Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkten 11 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må

dels bemyndiga Kungl. Maj:tt att i den för statens pensionsanstalt gällande personalförteckningen upptaga ytterligare en befattning som kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

dels godkänna följande stat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	131 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:tt	»	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	124 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29 630
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	320
Säger för avlöningar		kronor 293 100

Omkostnader:

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor	73 000
Säger för omkostnader		kronor 73 000

Summa kronor 366 100

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor	17 300
Hyresmedel	»	500
Säger för särskilda uppbördsmedel		kronor 17 800

Nettoutgift kronor 348 300;

dels ock till Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 59 000 000 kronor.

6:o) **Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare, m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 12—14 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* ett förslagsanslag av 8 000 kronor;

b) till *Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* ett förslagsanslag av 10 000 kronor;

c) till *Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

7:o) **Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkten 15 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må

dels medgiva, att under kalenderåret 1948 dyrtidstillägg må utgå å pensioner från handelsflottans pensionsanstalt enligt samma grunder, som i dylikt hänseende varit gällande för kalenderåret 1947,

dels ock till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

Stockholm den 2 mars 1948.

På bankoutskottets vägnar:

ÅKE WIBERG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Åkerberg*, Sundvik, Leander, Lundqvist, Edin, Petersson i Karlskrona, Fahlander och Persson i Vinslöv;

från andra kammaren: herrar Wiberg, Paulsen, von Seth, Andersson i Munkaljungby, Mattsson, Fröderberg, Sundberg och Svensson i Alingsås.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

vid punkten 2: av herrar Sundberg och Fröderberg.